

Gabarró, el violoncel dels Beatles

Autor: Àlex Gómez Font

Data de publicació: 21-08-2020

Un músic català gairebé desconegut entre nosaltres: el violoncel·lista Francesc Gabarró. Va tocar en grups de jazz, en grans i petites orquestres de música clàssica a l'Índia i a Londres, va participar en bandes sonores de pel·lícules i va prendre part en gravacions de discos d'En Sinatra i els Beatles. A finals dels 70 els músics d'ofici com En Gabarró entren en decadència: el sintetitzador desplaça els músics de carn i ossos.

Imatge de portada: En Francesc Gabarró dirigit per En Malcom Sargent (cortesia d'Editorial Arpegio).

Pestanyes primàries

Ja fa força temps que sabíem que un violoncel·lista català havia format part de les sessions de gravació dels Beatles. Però tot era molt confús, subterrani, gairebé clandestí, aparegut en la lletra petita i amagada de la història de la música, en els marges de textos especialitzats on trobàvem el nom de Francesc Gabarró. Però qui era aquell Gabarró? Què havia fet? Mancava un estudi i apropament a la figura difusa d'un català de qui havíem perdut la pista i que la història havia oblidat. Per fi, aquesta mancança ha estat esmenada gràcies a un autor anglès, En Simon Berrill, que acaba de publicar Francesc Gabarró (1914-1990) Un músic entre dos móns (Editorial Arpegio), traduït per En Miquel Bernadó. Gràcies a En Simon Berrill, que ha dut a terme un treball d'investigació d'anys entre hemeroteques, entrevistes a familiars, músics i amics, podem resseguir tota la vida d'En Francesc Gabarró, el "Franciscu", que li deien a casa seva. El llibre resulta una obra exquisida, feta amb molt de rigor i sinceritat, sense ensabonades i amb un to directe, que només podia dur a terme un autor anglès. En Berrill ens narra els fets posant-los en context, sense entrar a valorar ni allisonar. Ens descriu moments complexos de la vida d'En Gabarró que podia bé haver maquillat, com el trencament de relacions amb En Pau Casals o els problemes familiars ocasionats per les infidelitats. Ho fa amb total transparència, sense deixar anar ni una sola opinió ni encobrint ni justificant el protagonista. En Berrill també ens narra moments emotius en boca del fill, En Peter Gabarró, quan recorda com el seu pare al sofà de casa es va fer un tip de plorar escoltant el discurs d'En Pau Casals a l'ONU. I ho fa sense posar-hi sucre, narrant els fets tal com van passar,

deixant que el sucre o la sal la posi el lector.

En Francesc Gabarró va néixer a Verdú i va passar tota la seva infantesa a Sabadell, fins que es va traslladar a Barcelona per poder seguir les classes del mestre Pau Casals. Tot semblava anar sobre rodes, però l'esclat de la Guerra Civil va fer que En Gabarró deixés Barcelona per sempre i que des d'aleshores només vingués per visitar la família o passar-hi les vacances. Aquesta marxa, aquest trencament, el no retorn, són els motius que d'alguna manera han provocat que la seva vida fos oblidada.

La carrera d'En Francesc Gabarró com a músic professional comença en el món del jazz, concretament tocant el trombó a l'orquestra del Hot Club de Barcelona, formació que ha quedat per a la història i que va participar dels mítics concerts de gener del 1936 al cinema Coliseum acompanyant En Benny Carter i compartint cartell amb el llegendari quintet del Hot Club de França integrat pel guitarrista Django Reinhardt i el violinista Stephane Grapelli, vetllada que es repetiria dies després al Palau de la Música Catalana. Però en esclatar la guerra, En Francesc Gabarró té la sort de marxar de gira per Europa com a integrant de l'orquestra d'En Francesc Casanovas. Per cert, arribats a aquest punt convé fer una reivindicació de la figura d'En Casanovas (1899-1986). És necessari un acostament a la seva persona, és necessària una biografia d'un senyor molt desconegut a casa nostra, oblidat i que va acabar els seus dies a Torrevella, on té un auditori a nom seu. En Casanovas va ser una llegenda arreu d'Europa amb la seva orquestra. A l'Índia d'abans de la independència dels anglesos esdevindria un músic de referència, a qui fins i tot s'atribueix l'autoria de part de l'himne Nacional de l'Índia.

Però deixem En Casanovas i tornem a En Gabarró qui, ja instal·lat a l'Índia, començaria a fer-se un nom amb el seu instrument natural, el violoncel. A l'Índia, En Gabarró esdevé un concertista clàssic en petites formacions i grans orquestres i les cròniques en parlen com un músic en majúscules, amb una gran capacitat d'emocionar i impressionar.

Però és a Londres on En Gabarró esdevé el músic de llegenda que fins ara només sospitàvem que havia existit. Un Londres devastat per les bombes al qual En Gabarró arriba l'any 1947. I la seva carrera comença a fer un gir quan passa les proves per entrar a l'Orquestra Simfònica de Londres (LSO) i d'aquí a treballar en petits conjunts de corda en sessions a la ràdio de la BBC. Però tot i mantenir un ritme de treball alt i gaudir de prestigi, En Gabarró té moltes dificultats per arribar a finals de mes, malgrat viure en una ciutat amb tres orquestres funcionant i una enorme afició a la música clàssica. Tot fa un gir de 360 graus quan a finals dels anys cinquanta i primers seixanta els estudis de gravació comencen a reclamar músics d'orquestra per a gravar música de pel·lícules. I és aquí on podem escoltar el violoncel d'En Gabarró integrat a les orquestres que van gravar la música de les primeres pel·lícules de James Bond com L'agent 007 contra el Dr. No, Des de Rússia amb amor o Goldfinger, entre d'altres. En Gabarró també intervé en d'altres bandes sonores, com la superproducció Els canons de Navarone a les ordres d'En Dimitri Tiomkin, qui aleshores ja era una de les grans figures de les bandes sonores de pel·lícules. A través del testimoni d'En Gabarró i els seus companys descobrim que tot es feia amb força pressa, d'una tirada, a vista, sense estudiar la partitura prèviament i per part dels músics amb l'única intenció de cobrar. Sorpren observar com En Gabarró i els seus companys feien aquestes gravacions sense donar-hi cap importància. Les consideraven una cosa menor.

De tot aquest seguit de gravacions, ja sigui per pel·lícules o per discos d'artistes, una de les poques que En Gabarró estava content d'haver participat és la que va realitzar amb En Frank Sinatra. En Sinatra s'havia traslladat a Londres per dur a terme l'única gravació d'estudi que va fer fora dels Estats Units i que és tota una curiositat en la seva extensa discografia, Great songs from Great Britain.

Ara bé, el gran moment de treball d'estudi d'En Gabarró va ser el que va fer al costat del Beatles. Aquí, però, hem de fer un sèrie d'aclariments que el llibre exposa molt bé. D'entrada, en el moment que En Gabarró va treballar amb els Beatles no hi va donar cap importància i ho va fer per un tema econòmic. És més, com a músic format en el clàssic tenia cert menyspreu cap al pop i la música popular. Aquest és un tema de debat interessant, on també s'exposa la diferència entre la concepció de la música d'un artista format en el clàssic i els músics sense formació i d'arrel popular. I aquest distanciament, i fins i tot mirada altiva, per part del músic amb formació clàssica és molt evident durant el treball al costat dels Beatles. En qualsevol cas, tot i que En Gabarró ho va fer per diners i, com dèiem, no hi va donar cap importància, segurament és la gravació seva que ha passat més a la història, la primera que va fer amb els Beatles, més concretament amb En Paul McCartney, amb un tema que marcaria un abans i un després en el quartet de Liverpool i la història de la música popular, una de les cançons més versionades de tots els temps «Yesterday». Quan En George Martin va convèncer En McCartney que s'havia de posar un quartet de corda, el violoncel·lista va ser En Gabarró i curiosament l'arranjament que interpreta En Gabarró, després que McCartney cantés allò de "She wouldn't say" al segon pont de la peça, destaca pel seu violoncel, entrant amb la nota "blue", tal com l'anomena En George Martin. Al llibre, tot el que va passar al voltant d'aquesta gravació està explicat magistralment. I als lectors ens sorprèn quan el fill d'En Gabarró explica que per al seu pare la gravació amb els Beatles va significar el mateix que si l'haguessin avisat per gravar un anunci de televisió. També destaca quan dies després a la cafeteria dels

estudis Abbey Road En McCartney es va trobar amb En Gabarró i molt content li va dir que amb aquella cançó tindrien molt d'èxit. El violoncel·lista el va respondre de manera irònica: "Molt bé, us felicito".

El treball d'En Francesc Gabarró amb els Beatles no acabaria aquí i s'estendria a d'altres obres mestres com la cançó A day in the life, inclosa en el que molts crítics consideren com el millor disc de pop de la història: Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band.

A partir de finals dels anys setanta la carrera d'En Francesc Gabarró començaria a entrar en decadència, però no només la seva, sinó també la de la majoria de músics, un ofici que a poc a poc aniria a menys. A la part final del llibre, En Simon Berrill mostra molt bé aquesta desfeta. Ho fa a partir de l'aparició del sintetitzador, que a poc a poc comença a desplaçar els músics de carn i ossos. I aquí hi ha una evidència: és el final de l'ofici de músic. Qui es podia imaginar que dècades després violins, cellos, oboès, trompes,... haurien desaparegut del tot (amb excepcions) de la música comercial i popular? Aquí podem incloure un altre debat. A dia d'avui gairebé tota la música comercial/popular ja és "industrial": una cantant dalt d'un escenari fent cabrioles i envoltada d'altres ballarins i un fons d'acompanyament fet per música electrònica. Cap rastre de músics reals formant una petita orquestra: sospites més que raonables que la cantant no canta sinó que ho fa veure (playback) o utilitza l'autotune. Mentrestant, milers de mòbils intentant treure una foto de la idolatrada estrella. El pas següent el tenim a tocar. Al Japó ja és realitat: la cantant "mona" no és real, és un holograma!

Però no ens desviem, tornem al llibre, disfrutem llegint la vida i obra d'un músic en majúscules i la música que es feia en el seu temps, quan fer de músic era un ofici.

18 Juliol del 2020
Àlex Gómez Font

<http://www.alexgomezfont.com/?q=ca/node/458>